

**UCHWAŁA NR XVIII/178/2016
RADY POWIATU OLEŚNICKIEGO
z dnia 22 lutego 2016 r.**

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleśnickim na lata 2016 – 2020

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1445 ze zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), Rada Powiatu Oleśnickiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleśnickim na lata 2016 – 2020, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Oleśnickiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Oleśnickiego

Alojzy Kulig

Załącznik do Uchwały nr XVIII/178/2016

Rady Powiatu Oleśnickiego

z dnia 22 lutego 2016 r.

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OLEŚNICKIM
NA LATA 2016 - 2020

Spis treści

1. Wstęp	str. 3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	str. 3
2.1. Wybrane rodzaje przemocy.....	str. 4
2.1.1. Przemoc domowa.....	str. 4
2.1.2. Przemoc rówieśnicza.....	str. 5
3. Przepisy prawne stosowane w walce z przemocą.....	str. 6
4. Zadania samorządu terytorialnego.....	str. 7
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w powiecie oleśnickim	str. 8
6. Zadania poszczególnych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie oleśnickim.....	str. 10
6.1. Komenda Powiatowa Policji w Oleśnicy.....	str. 10
6.2. Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie oleśnickim	str. 12
6.3. Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	str. 17
6.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	str. 18
6.5. Szkoły i Placówki Oświatowe w powiecie oleśnickim.....	str. 22
7. Działania profilaktyczne w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz promocja prawidłowych metod wychowawczych.....	str. 22
8. Cele, priorytety i zadania programu.....	str. 24
9. Termin realizacji i monitorowanie	str. 27
10. Zakończenie.....	str. 27

1. Wstęp

Przemoc jest to umyślne działanie naruszające prawa i dobra osobiste, które powoduje cierpienie i szkody. Przemoc charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary. Podczas występowania przemocy siły są nierównomiernie rozłożone (jedna strona ma przewagę nad drugą) oraz naruszane są podstawowe prawa ofiary (do nietykalności fizycznej, godności, szacunku). Ciągłe doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma z czasem coraz mniejszą umiejętność do samoobrony, jej potencjał psychiczny wyczerpuje się z powodu życia w przewlekłym stresie. Przemoc w rodzinie, szkole, czy na ulicy to obecnie powszechne zjawiska w naszym społeczeństwie. Sprzyja temu niż wartości autorytetów, osłabienie więzi rodzinnych, rozczarowanie spowodowane niedostatkami oraz pozostawianie dzieci i młodzieży z ich własnymi problemami. Dodatkowo agresywne wzorce rozpowszechniają media, które zamiast potępiać negatywne postępowanie, często je propagują. Specyficzną formą przemocy jest przemoc w rodzinie. Zazwyczaj ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, jak również osoby starsze. Statystyki odnoszące się do przemocy domowej nie są jednak precyzyjne i nie oddają wielkości problemu, który często jest nieujawniany przez członków rodziny. Ofiary przemocy w rodzinie charakteryzują się niską samooceną, poczuciem bezsilności i bezradności, odczuwaniem ciągłego niepokoju oraz są bardziej podatne na depresję i choroby związane ze stresem. Dzieci, które są świadkami przemocy lub, nad którymi dochodzi do znęcania, są nieodwracalnie skrzywdzone, a skutki mogą się objawić dopiero w życiu dorosłym. Ognisko domowe powinno cechować się bezpieczeństwem i wzajemnym szacunkiem, tam kształtuje się osobowość oraz system wartości, dlatego też zadaniem państwa jest objęcie wsparciem ofiar przemocy, jak również podjęcie bezwzględnych działań wobec sprawców, aby przemoc nie powtarzała się.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

Przemoc jest zjawiskiem społecznym nie występującym tylko w rodzinie, ale również można ją zaobserwować w grupach rówieśniczych, w szkołach, na ulicy, na stadionach może być również związana z uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Wspólnym mianownikiem wszystkich tych zjawisk związanych z przemocą jest dążenie do podporządkowania sobie i wykorzystania słabszej strony przez silniejszą.

2.1. Wybrane rodzaje przemocy

2.1.1. Przemoc domowa

Przemoc domowa jest przestępstwem określonym w art. 207 kodeksu karnego: „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą (...) albo nad małoletnim lub nad osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (...)”.

Przemoc w rodzinie występuje w różnych formach:

- przemoc fizyczna – popychanie, policzkowanie, szarpanie, nie udzielenie koniecznej pomocy itp.
- przemoc psychiczna (słowna) – różnorodne agresywne zachowania werbalne (stała krytyka, wyśmiewanie poglądów, domaganie się posłuszeństwa, wyzywanie, upokarzanie, groźby, itp.).
- przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, itp.
- przemoc ekonomiczna – może charakteryzować się tym, iż sprawca odbiera zarobione pieniądze ofierze, uniemożliwia podjęcie pracy zarobkowej, czy też nie zaspokaja podstawowych potrzeb materialnych rodziny.

Przemoc domowa zazwyczaj jest procesem i w wielu przypadkach trwa nawet kilkanaście lat. Znęcanie ma tendencję do powtarzania się.

Cykl przemocy składa się na ogół z trzech faz:

- fazy narastającego napięcia (wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych),
- fazy ostrej przemocy (wybuch gniewu i rozładowania agresji),
- fazy miodowego miesiąca (faza skrucy ze strony sprawcy – bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy).

Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie.

W wielu społecznościach problem przemocy w rodzinie zdaje się być niedostrzegalny, zazwyczaj jest to spowodowane wygenerowanymi przez ludzi mitami i stereotypami. Do najbardziej znanych mitów i stereotypów nt. przemocy w rodzinie można zaliczyć:

- „Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego” – doświadczanie przemocy nie jest związane ze statusem społecznym, może ono mieć miejsce w tzw. „dobrych domach”,
- „Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol” – alkohol jest jednym z czynników wyzwalających przemoc. Sprawcy przemocy nie zawsze są pod wpływem alkoholu,
- „Gdyby naprawdę ofiara cierpiała odeszłaby od sprawcy” – ofiary przemocy w rodzinie cierpią, ale nie potrafią odejść, zazwyczaj z uwagi na ich uzależnienie od sprawcy (trudności mieszkaniowe, przekonanie odnośnie małżeństwa itp.),
- „Gwałt w małżeństwie nie istnieje” – każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, akt ślubu nie odbiera tego prawa,
- „Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar” – przemoc fizyczna to jedna z form przemocy, inne formy dekomponują funkcjonowanie emocjonalne człowieka.

2.1.2. Przemoc rówieśnicza

Coraz częściej można zauważyć wzrost agresji w zachowaniach dzieci i młodzieży. Przyczynami zachowań agresywnych wśród dzieci i młodzieży może być brak pracy w rodzinie (bieda), przemoc i niewydolność wychowawcza rodziny, zaniżone poczucie własnej wartości, zatarte granice (brak pozytywnych wzorców), brak jasno określonych norm etycznych i moralnych, używanie środków psychoaktywnych, niepowodzenia w szkole, niezaspokajanie pragnień i potrzeb, członkostwo w grupach nieformalnych i subkulturowych, idealizacja przemocy w środkach masowego przekazu. W szkołach najczęściej można się spotkać z przejawami agresji fizycznej (bójki, kopanie, plucie, wymuszanie pieniędzy itd.), agresji słownej (groźby, straszenie, przezywanie, ordynarne odzywki itd.) i agresji niewerbalnej (pokazywanie nieprzyzwoitych gestów, rozmyślne izolowanie osoby z grupy czy ze wspólnych działań itd.). Typowy agresor charakteryzuje się brakiem samokontroli i ma tendencję do zachowań agresywnych wtedy, gdy doświadcza poczucia strachu lub stresu. Stosuje przemoc, gdy przeżywa negatywne uczucia z powodów osobistych, rodzinnych i społecznych. Łatwo się denerwuje, jest porywczy, pragnie sprawować kontrolę nad otoczeniem, podporządkowuje sobie innych i z tego powodu odczuwa satysfakcję. Najczęściej pochodzi z rodziny z licznymi problemami (alkoholizm, przestępstwa, przemoc

itp.) Ofiara to najczęściej osoba, która ma niskie poczucie własnej wartości, jest niepełna, ostrożna, wrażliwa. W desperacki sposób próbuje otrzymać uznanie agresorów. Ofiara jest poniżana, ośmieszana, zmuszana do uległości. Może sama stosować przemoc wobec słabszych od siebie.

3. Przepisy prawne stosowane w walce z przemocą

Uregulowania prawne dotyczące problemu przemocy znalazły odzwierciedlenie w wielu dokumentach o znaczeniu strategicznym m. in.:

- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.,
- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 r.,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220 (INI)),
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet.
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. ratyfikowana przez Prezydenta Polski na mocy ustawy z dnia 21 września 1990 r. o ratyfikacji Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

Każdy powiat jest zobowiązany do opracowania programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wynika to z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015, poz.1390) oraz z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 z 29.04.2014 r.

Ponadto problem przeciwdziałania przemocy w rodzinie regulują przepisy szczegółowe, w tym:

- Ustawa z dnia 15 lutego 1964 roku Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2015, poz. 583),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 1997, Nr 89, poz. 555 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015, poz. 163),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015, poz. 1286),
- Ustawa Kodeks Karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997, Nr 88, poz. 553).

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „Podejmowanie

interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie." „Niebieska Karta” dokumentuje sytuację, pokazuje skutki i stanowi ważny dowód w sprawie karnej o znęcanie się.

4. Zadania samorządu terytorialnego

Zgodnie z art. 6. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy,
- zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w powiecie oleśnickim

Przemoc jest przestępstwem, stosowanie jej wobec osób bliskich powinno być ukarane, a każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. W powiecie oleśnickim można uzyskać pomoc oraz wsparcie, między innymi w:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Sądzie Rejonowym,
- Prokuraturze,
- Powiatowej Komendzie Policji,
- Szkołach i Placówkach Oświatowych Powiatu Oleśnickiego,
- Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej,
- Gminnych Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Oprócz ww. instytucji, które realizują zadania związane z przemocą w rodzinie a działają na terenie Powiatu Oleśnickiego zalicza się między innymi:

- Poradnie Terapii Uzależnień i Współuzależnienia,
- Poradnie Zdrowia Psychicznego, w tym gabinety psychiatryczne,
- Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień w Oleśnicy przy ul. K. Wielkiego 8,
- Grupy AA: Promyk, Asyż, Arka, Al. Anon i inne,
- Caritas przy MBM w Oleśnicy,

- Caritas przy parafii św. Jana Apostoła i Ewangelisty,
- Świetlica dla dzieci szkół podstawowych w Oleśnicy „Bratnia Dłoń”,
- Świetlica dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Oleśnicy,
- PCK i ogrzewania dla bezdomnych w Oleśnicy,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Rzymsko-Katolickiej Parafii w Oleśnicy.

W 2015 roku skorzystało z porad specjalistów w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy Rzymsko-Katolickiej Parafii NMPM w Oleśnicy 1200 osób - (w tym wiele osób korzystało kilkakrotnie z pomocy specjalistów). Poradnia ta między innymi wspiera rodziny z powiatu oleśnickiego między innymi w zakresie:

- upowszechniania wiedzy pedagogicznej i psychologicznej służącej rozwojowi i umacnianiu rodziny,
- udzielania specjalistycznych porad psychologicznych, pedagogicznych i prawnych osobom i rodzinom, będącymi ofiarami przemocy lub znajdującymi się w innej sytuacji kryzysowej,
- edukacji odpowiedzialnego rodzicielstwa,
- pomocy osobom uzależnionym oraz współuzależnionym i ich rodzinom.

Należy tu podkreślić, iż rozłożenie tych samych, działań ale w różnych miejscach umożliwia osobom korzystającym na wybór czasu i miejsca porady. Wspólne cele, które jednoczą wiele podmiotów działających na rzecz osób krzywdzonych udrażniają wspólną komunikację oraz przepływ informacji, który staje się ogólnodostępny, a przez to powszechny.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Oprócz powyższych instytucji zgodnie z obowiązującą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie każda gmina powołuje Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się również zbieraniem i przekazywaniem informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie, jak również gromadzeniem informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych (bądź wspieranie już istniejących placówek). Zespoły Interdyscyplinarne powinny również inicjować działania zmierzające do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy – organizowanie szkoleń, konferencji itp.

6. Zadania poszczególnych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie oleśnickim

6.1. Komenda Powiatowa Policji w Oleśnicy

Do podstawowych zadań Policji należy, m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia bezpieczeństwa,
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki,
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy,
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Procedura "Niebieskie Karty" w Policji w latach 2013-2015.

Według danych ogólnokrajowych w roku 2013 zostało wypełnionych 61 047 formularzy „Niebieska Karta”, w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych

przypadków w trakcie procedury. W roku 2014 formularzy ogółem odnotowano 77 808, w tym 63 467 wszczynających procedurę i 14 341 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury, natomiast w roku 2015 zostało wypełnionych 75 479 formularzy „Niebieska Karta”, w tym 61 121 wszczynających procedurę i 14 358 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury. Szczegółowe dane dotyczące zakładania „Niebieskich Kart” przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Przyczyny oraz liczby wypełnienia formularzy „Niebieska Karta” w Polsce:

Przyczyny wypełnienia formularza „Niebieska Karta”	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”		
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Ogólna liczba ofiar przemocy	86 797	105 332	97 472
Liczba ofiar - kobiet	58 310	72 786	69 358
Liczba ofiar - mężczyzn	9 233	11 491	10 732
Liczba ofiar - małoletnich	19 254	21 055	17 382
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	61 450	78 489	76 018
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	4 440	5 301	5 243
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	56 755	72 791	70 469
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	255	397	306
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	37 650	50 073	48 830
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 289	1 969	1 972
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	36 327	48 055	46 819
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	34	49	39
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	426	346	275

Źródło.: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Według aktualnych danych statystycznych z Komendy Powiatowej w Oleśnicy zdecydowana większość interwencji domowych przeprowadzonych w 2014 i 2015 roku nie była spowodowana przemocą w rodzinie. Jednakże ilość NK wzrosła w ciągu 2 lat czterokrotnie. Sprawcami przemocy w około 80% są osoby pod wpływem alkoholu. Wśród pokrzywdzonych dużą grupę stanowią nieletni do 18 roku życia – jest to około 60% wskazanych osób.

Tabela 2. Ilość przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie w powiecie oleśnickim:

Lata	Liczba interwencji domowych		Liczba sprawców		Liczba pokrzywdzonych			
	Ogółem	W ramach NK	Ogółem	Pod wpływem alkoholu	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Małoletni do 18 r. ż.
2013	1282	29	32	18	33	20	6	7
2014	1456	52	65	55	101	62	4	35
do IX.2015	1486	115	123	99	189	109	11	69

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Oleśnicy.

Tabela 3. Ilość sprawców przemocy znajdujących się pod wpływem alkoholu:

Lata	Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu			Przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2013	18	1	17	6	1	5
2014	55	4	51	16	0	16
do IX.2015	99	11	88	49	4	45

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Oleśnicy.

Tabela 4. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura "Niebieskich Kart":

Z art. 207 K.K.	Lata	Wszczętych
Znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny.	2013	28
	2014	51
	do IX.2015	95

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Oleśnicy.

6.2. Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie oleśnickim

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa,

bezdomności, alkoholizmowi, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby (Niebieska Karta - załącznik do wywiadu),
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- w uzasadnionych przypadkach udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, udziela pomocy rzeczowej, np. przekazanie odzieży, żywności, udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Wykaz ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oleśnickiego, które realizują zadania związane z przemocą w rodzinie:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-400 Oleśnica, ul. Wojska Polskiego 13.
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-416 Twardogóra, ul. Wielkopolska 11.
3. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-500 Syców, ul. Wrocławska 8.
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 45-410 Dobroszyce, Rynek 16.
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-400 Oleśnica, ul. Wojska Polskiego 78.
6. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-420 Bierutów, ul. Moniuszki 13.
7. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-513 Międzybórz, ul. Kolejowa 13.
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 56-504 Dziadowa Kłoda, ul. Słoneczna 7c.

Tabela 5. Powód przyznania pomocy beneficjentom ośrodków pomocy społecznej wg gmin w powiecie oleśnickim w 2013 roku:

Powód Przyznania pomocy	Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach objętych pomocą															
	MOPS Oleśnica		GOPS Oleśnica		GOPS Działowa Kłoda		MGOPS Międzybórz		MGOPS Bierutów		GOPS Dobroszyce		MGOPS Syców		MGOPS Twardogóra	
	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
Ubóstwo	818	1170	272	804	93	311	124	369	167	476	22	54	224	695	35	100
Sieroctwo	61	162	2	4	0	0	1	3	1	6	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	9	9	0	0	5	5	3	3	3	15	4	7	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29	29	51	280	10	42	30	164	23	121	11	51	56	306	25	148
W tym wielodzietność	42	227	47	268	2	10	22	135	12	81	6	38	38	234	15	99
Bezrobocie	32	189	223	701	74	276	98	331	156	448	36	223	174	576	57	220
Niepełnosprawność	497	1249	124	299	57	154	60	140	81	196	64	133	74	179	36	116
Choroba	289	495	150	355	74	215	63	198	42	109	64	238	95	255	33	89
Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	209	401	76	341	24	72	52	217	65	310	53	226	57	247	36	176
Przemoc w rodzinie	121	399	3	9	3	9	1	1	3	11	2	7	3	11	1	5
Alkoholizm	67	118	26	93	19	62	28	73	38	99	0	0	18	42	12	36
Narkomania	17	20	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie oleśnickim.

Tabela 6. Powód przyznania pomocy beneficjentom ośrodków pomocy społecznej wg gmin w powiecie oleśnickim w 2014 roku:

Powód Przyznania pomocy	Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach objętych pomocą															
	MOPS Oleśnica		GOPS Oleśnica		GOPS Dziadowa Kłoda		MGOPS Międzybórz		MGOPS Bierutów		GOPS Dobroszyce		MGOPS Syców		MGOPS Twardogóra	
	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
Ubóstwo	734	1493	234	682	64	216	111	352	161	495	90	238	215	629	30	80
Sieroctwo	121	253	4	6	0	0	0	0	2	11	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	9	9	1	1	3	3	5	5	3	3	4	4	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	37	43	240	4	22	36	191	33	179	15	78	47	258	20	117
W tym wielodzietność	42	199	41	232	2	13	27	159	20	123	10	57	12	69	9	60
Bezrobocie	29	162	192	578	52	185	87	296	158	489	57	209	163	507	42	144
Niepełnosprawność	141	996	129	300	41	101	62	140	78	180	73	117	74	158	22	67
Choroba	306	499	161	356	57	158	39	183	33	91	108	209	96	237	23	70
Bezradność w sprawach opiekunczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	230	393	86	372	19	48	59	228	74	346	66	262	61	233	29	140
Przemoc w rodzinie	138	415	3	7	1	4	1	1	4	12	3	13	3	5	0	0
Alkoholizm	86	147	17	53	10	18	21	160	31	81	10	27	19	45	9	24
Narkomania	18	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie oleśnickim

Tabela 7. Powód przyznania pomocy beneficjentom ośrodków pomocy społecznej wg gmin w powiecie oleśnickim do IX 2015 roku:

Powód Przyznania pomocy	Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach objętych pomocą															
	MOPS Oleśnica		GOPS Oleśnica		GOPS Działowa Kłoda		MGOPS Międzybórz		MGOPS Bierutów		GOPS Dobroszyce		MGOPS Syców		MGOPS Twardogóra	
	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób	Ilość rodzin	Ilość osób
Ubóstwo	604	1107	155	610	50	152	78	242	151	448	84	234	177	475	19	50
Sieroctwo	151	326	2	3	0	0	0	0	2	11	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	9	10	0	0	2	2	4	4	4	10	6	6	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29	32	31	228	1	4	27	144	36	190	19	103	44	233	17	99
W tym wielodzietność	6	14	31	228	0	0	21	123	24	143	15	87	11	66	9	58
Bezrobocie	22	116	126	568	36	120	60	203	140	449	48	175	122	355	25	91
Niepełnosprawność	289	675	55	301	33	81	51	107	92	214	80	134	81	160	19	48
Choroba	285	418	103	335	42	109	36	107	38	100	105	202	84	192	17	47
Bezradność w sprawach opiekunczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	220	351	60	378	15	39	45	191	85	384	67	258	51	194	19	101
Przemoc w rodzinie	15	78	0	5	2	9	0	0	4	14	3	12	3	14	0	0
Alkoholizm	81	124	10	44	8	19	15	38	32	95	13	35	25	51	6	13
Narkomania	16	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie oleśnickim.

Wsparcie udzielane klientom gminnych ośrodków pomocy społecznej w naszym powiecie z powodu nadużywania alkoholu czy przemocy w odniesieniu do ogółu świadczeniobiorców stanowi około 1/3 liczby świadczeń. Należy tu powiedzieć, że przemoc w rodzinie nie wiąże się jedynie z ubóstwem czy patologią społeczną, lecz często pojawia się w tzw. „porządnych domach”, których członkowie rodziny nie korzystają ze świadczeń OPS. Rodziny te jeśli poszukują pomocy, to jest to pomoc udzielana w prywatnych gabinetach, do których statystyk nie mamy dostępu.

6.3. Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie oleśnickim:

- przeprowadzają dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad środowiskowy),
- wzywają osobę nadużywającą alkoholu na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach nadużywania alkoholu,
- informują członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzą dokumentację przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamiają organy ścigania,
- w razie konieczności powiadamiają policję i wnioskuje o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego,
- w razie konieczności powiadamiają ośrodek pomocy społecznej i wnioskuje o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami,
- wnioskuje do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- współpracują z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym.

Nie jest prawdą, iż aby doszło do przemocy w rodzinie, sprawca musi być pod wpływem alkoholu, jednak trzeba zaznaczyć, iż alkohol jest jednym z czynników wyzwalających przemoc. Problem nałogu alkoholowego, jak każdy inny problem społeczny, nie kończy się jedynie na osobie uzależnionej, lecz skupia się także na najbliższym jej otoczeniu, a przede wszystkim na rodzinie. Nadużywanie alkoholu dezorganizuje funkcjonowanie głównej komórki społecznej, jaką jest rodzina, wprowadzając do niej szereg patologii, z których najczęściej spotykaną jest przemoc w rodzinie.

Tabela 8. Dane dotyczące osób uzależnionych zgłoszonych do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w powiecie oleśnickim:

Lp.	GKRPA	Ilość przyjętych wniosków			Ilość osób skierowanych na terapię			Ilość spraw skierowanych do sądu		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
1	DOBROSZYCE	16	12	8	3	3	0	3	3	2
2	BIERUTÓW	9	7	13	2	1	0	2	0	0
3	TWARDOGÓRA	46	42	33	46	42	33	0	0	0
4	GMINA OLEŚNICA	23	18	37	b.d.	11	25	0	2	5
5	SYCÓW	b.d.	6	11	b.d.	5	7	b.d.	1	2
6	MIĘDZYBÓRZ	16	16	17	11	15	16	5	1	1
7	DZIADOWA KŁODA	10	10	8	8	8	6	1	b.d.	b.d.
8	MIASTO OLEŚNICA	99	88	66	48	54	36	0	1	4

Źródło: Dane statystyczne udostępnione przez Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w powiecie oleśnickim (b.d. – brak danych).

Z przytoczonej wyżej tabeli wynika, iż stosunkowo mało wniosków wpływa do Sądu o leczenie zamknięte dla uzależnionych. Na 8 gmin powiatu oleśnickiego skierowano do Sądu w ubiegłym roku 14 wniosków o leczenie zamknięte na 193 wnioski, które wpłynęły do wszystkich GKRPA z powiatu oleśnickiego. Nasuwa się tu wniosek, że GKRPA powinny być odważniejsze w kierowaniu wniosków do Sądu o leczenie zamknięte osób uzależnionych.

Na wniosek Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Oleśnicy, Miasto Oleśnica udostępnia lokal przy ulicy Lwowskiej z przeznaczeniem na Świetlicę dla Młodzieży. W chwili obecnej są prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych raz w tygodniu w każdą środę.

Działa również świetlica dla dzieci ze szkół podstawowych w Oleśnicy przy ulicy Bratniej o nazwie "Bratnia Dłoń". Zarówno świetlica dla dzieci ze szkół podstawowych jak również dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej są finansowane w całości ze środków MKRPAiPN w Oleśnicy.

6.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy swoją działalność rozpoczęło od 1 marca 1999 roku. Od samego początku swej działalności zajmuje się pomocą osobom dotkniętym różnego typu kryzysami w rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oferuje

poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie.

PCPR w ramach poradnictwa specjalistycznego prowadzi interwencję kryzysową, psycholog i radca prawny udzielają w tym zakresie pomocy osobom będącym w kryzysie.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy działa Zespół Interwencji Kryzysowej.

Tabela 9. Osoby objęte wsparciem w kryzysie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

L.p.	Liczba osób objęta poradnictwem:	2013	2014	2015
1.	prawnym	136	85	61
2.	psychologicznym	32	66	34
3.	pracą socjalną	21	18	20
Ogółem:		189	169	115

Źródło: PCPR Oleśnica.

Interwencja kryzysowa jest to metoda systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę, która znalazła się w kryzysowej sytuacji. Interwencja kryzysowa polega na dostarczeniu wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, materialno-bytowej, prawnej, społecznej, informacyjnej i in. Celem interwencji kryzysowej jest spowodowanie odzyskania, przez osobę w kryzysie, zdolności jego samodzielnego pokonania trudności. Polega to na złagodzeniu objawów reakcji kryzysowej, przywróceniu równowagi psychicznej, zapobieżeniu przejścia ostrego kryzysu w stan chroniczny, przywróceniu umiejętności samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Świadczenie pomocy poradnictwa specjalistycznego odbywa się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy.

Także w tutejszym Centrum od 2013 roku realizowany jest program „Trening umiejętności rodzicielskich” wg programu Duluth. Jednym z elementów powyższego programu jest analizowanie przemocy wobec dzieci ze wskazaniem na postawę odpowiedzialnego rodzicielstwa. Przemoc wobec dzieci może przybierać różne formy, począwszy od ich zastraszania, używania przywilejów osoby dorosłej, gróźb, poprzez przemoc emocjonalną, ekonomiczną, izolowanie i zaniedbywanie, aż do przemocy fizycznej, łącznie z wykorzystaniem seksualnym.. w ramach programu dąży się do uzyskania wglądu w mechanizmy własnych działań oraz do korekcji niewłaściwych postaw rodzicielskich na rzecz odpowiedzialnego wychowania dzieci tj. minimum zapewnienia im bezpieczeństwa

fizycznego i emocjonalnego, poświęcenia im czasu, zachęcania i wzmacniania pożądanych postaw, okazywania im pozytywnych uczuć, zaufania i szacunku, dbania o ich prawidłowy rozwój i liczenia się z ich potrzebami.

Tabela 10. Uczestnictwo osób w programie „Trening umiejętności rodzicielskich” prowadzonym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy:

L.p.	Liczba osób rozpoczynających program „Trening umiejętności rodzicielskich”		Liczba osób kończących program „Trening umiejętności rodzicielskich”	
	2013	17	2013	10
2	2014	18	2014	Wszyscy uczestnicy przeszli do kontynuacji w 2015 roku
3	2015	26	2015	3
4	Ogółem	61	Ogółem	13

Źródło: PCPR Oleśnica.

Od marca 2016 roku rozpoczną się raz w tygodniu w tutejszym Centrum mediacje dla rodzin. Rodzina jest dla większości z nas najbardziej istotnym obszarem życia, w który wnosimy swoje najważniejsze wartości i uczucia. To głównie z tego powodu, konflikty między bliskimi osobami są tak bolesne i trudne. Silne emocje (min. złości, rozgoryczenia, poczucie krzywdy, zranienia, żalu, smutku, często lęku przed tym, co będzie dalej), towarzyszące tym konfliktom, utrudniają lub wręcz uniemożliwiają rzeczową rozmowę. Jest ona jednak niezbędna, jeśli zależy nam na znalezieniu rozwiązania, satysfakcjonującego obie Strony i co istotne – rozwiązania, które ma im służyć nie rzadko przez wiele lat. Właśnie w takich sytuacjach często potrzeba, by w rozmowie uczestniczył mediator rodzinny. Przy pomocy mediatora, a więc osoby neutralnej, zachowującej bezstronność wobec każdej ze stron, dbającej o poprawną, rzeczową komunikację, można omówić swój problem i znaleźć rozwiązanie, najlepsze z możliwych. W przypadkach mediacji rodzinnych przedmiotem postępowania mogą być między innymi sprawy dotyczące: pojednania małżonków, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej, kontaktów rodziców z dziećmi, zaspokajania potrzeb rodziny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy jest realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- 1) powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,

- 2) rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- 3) kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- 5) zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- 6) zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- 7) uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Działania edukacyjne i ćwiczenia praktyczne prowadzone podczas programu mają przyczynić się do:

- uświadomienia sprawcy czym jest przemoc,
- uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, rozwinięcia poczucia odpowiedzialności za popełnione czyny,
- rozbicia silnych mechanizmów obronnych, które uniemożliwiają obiektywną ocenę własnego zachowania się sprawcy przemocy,
- nabycia nowych umiejętności właściwej komunikacji, negocjacji, służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji, w sposób asertywny,
- nabycia umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć ,
- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych,
- zidentyfikowania czynników ryzyka, których zmiana będzie prowadzić do zmniejszenia ryzyka powrotu do stosowania przemocy.

Tabela 11. Uczestnictwo osób stosujących przemoc w rodzinie w programie korekcyjno-edukacyjnym w PCPR w Oleśnicy:

L.p.	Liczba osób rozpoczynających program korekcyjno-edukacyjny		Liczba osób kończących program korekcyjno-edukacyjny	
1	2013	8	2013	1
2	2014	9	2014	4
3	2015	10	2015	3
4	Ogółem	27	Ogółem	8

Źródło: PCPR Oleśnica.

Ponadto osoby znajdujące się w kryzysie, które nie mogą pozostać w swoim miejscu zamieszkania mogą całodobowo zgłaszać się, np. do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie we Wrocławiu ul. G. T. Bora Komorowskiego 31, prowadzonego przez Stowarzyszenie AKSON. Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie (głównie kobiety i matki z dziećmi) udzielana jest całodobowo. Pomoc interwencyjna i schronienie udzielane są bezpłatnie, a czas pobytu może trwać do 3 miesięcy. W trakcie pobytu w Ośrodku pomoc świadczona jest w oparciu o ustalenie indywidualnego planu pracy, spisane w formie kontraktu.

6.5. Szkoły i Placówki Oświatowe w powiecie oleśnickim

Przedstawiciele placówek oświatowych mają kompetencje do:

- rozpoznawania sygnałów świadczących o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania,
- wystąpienia do sądu o wgląd w sytuację rodziny,
- utrzymywania kontaktu z rodziną dziecka,
- udzielenia wsparcia,
- uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla przedstawicieli oświaty w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą),
- powiadomienia policji lub prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- skierowania do specjalistycznej placówki, poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- monitorowania sytuacji dziecka i rodziny, współpracując z innymi służbami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wchodzenia w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych,
- prowadzenia działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

7. Działania profilaktyczne w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz promocja prawidłowych metod wychowawczych

Aby skutecznie przeciwdziałać zjawisku przemocy, poza realizacją podstawowych zadań wynikających z obowiązujących przepisów, niezbędne jest podejmowanie działań

profilaktycznych, które stanowią istotne uzupełnienie całego procesu przeciwdziałania przemocy. Jest niezwykle ważnym, by podejmować te działania we wszystkich obszarach i środowiskach, w których zjawisko to może zaistnieć. Chodzi między innymi o rozwijanie właściwych postaw i mechanizmów, już w najwcześniejszym okresie życia, które w okresie późniejszym pozwolą skutecznie bronić się przed przemocą, nie dopuszczać się jej, rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy i w sposób właściwy na nią reagować.

Działania profilaktyczne powinny obejmować:

- diagnozę problemu,
- psychoedukację rodziców i dzieci,
- poradnictwo.

Instytucje predysponowane do realizacji działań profilaktycznych to:

- Szkoły i Placówki Oświatowe w powiecie oleśnickim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Oleśnicy,
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz dzieci i młodzieży,
- Komenda Powiatowa Policji (KPP) w Oleśnicy,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (PPP) w Oleśnicy.

W szkołach i placówkach oświatowych w powiecie oleśnickim realizowane są oraz będą następujące działania:

- Diagnozowanie środowiska uczniowskiego poprzez obserwację, sondaże oraz przeprowadzenie badań ankietowych (wspólnie z PPP oraz zespołami interdyscyplinarnymi, organizacjami pozarządowymi);
- Psychoedukacja rodziców podczas wywiadówek (wspólnie z PPP);
- Poradnictwo i rozmowy psychologiczno-pedagogiczne wspierające uczniów i rodziców (wspólnie z PPP);
- Wdrażanie programów o tematyce przeciwdziałania przemocy, (wspólnie z KPP): typu programy to o „Stop przemocy domowej - Stop przemocy stadionowej”;
- „Szkoła bez przemocy”;
- Organizowanie spotkań: z przedstawicielami instytucji (KPP, OPS, Sąd Rejonowy, PCPR) dotyczących aspektów prawnych oraz postaw obywatelskich wobec zachowań agresywnych i stosowania przemocy, ze specjalistami ds. uzależnień;
- Publikowanie poradników na stronach internetowych szkół;
- Rozpowszechnianie ulotek na temat przeciwdziałania przemocy (wspólnie z Zespołami Interdyscyplinarnymi i GKRPA);
- Indywidualna terapia psychologiczna dla dzieci i młodzieży oraz pomoc w sytuacjach

kryzysowych (wspólnie z PPP): dla ofiar przemocy, nadużyć, psychomanipulacji, ze skłonnościami samobójczymi, z zachowaniami agresywnymi, dla zagrożonych uzależnieniami, z zaburzeniami zachowania w szkole i w domu, z zachowaniami nieprzystosowanymi i agresywnymi;

- Zajęcia wzmacniające umiejętności społeczne, poczucie własnej wartości i samooceny, zwiększające motywację do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego;
- Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi;
- Zajęcia profilaktyczno-terapeutyczne z zakresu zapobiegania uzależnieniom i uczące pozytywnych relacji w grupie (np. cykliczna akcja „Stop Narkotykom” – wspólnie z KPP, Urzędem Miejskim w Oleśnicy i Starostwem Powiatowym);
- Prowadzenie zajęć profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, m.in. z zakresu: radzenia sobie z trudnymi emocjami, uczące asertywności, tolerancji, poczucia własnej wartości, odpowiedzialności, komunikowania się z innymi, odnoszące się do seksualności i sfery życia rodzinnego typu.: zajęcia socjoterapeutyczne np. dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, warsztaty w zakresie: komunikacji interpersonalnej, rozwiązywania konfliktów, niwelowania agresji, problemów okresu dojrzewania;
- Prowadzenie spotkań informacyjno-szkoleniowych i warsztatów dla nauczycieli i rodziców w formie grup wsparcia (wspólnie z PPP, PCEiK, KPP, PCPR, organizacjami pozarządowymi) typu: „Szkola dla rodziców i wychowawców”, „Przemoc w sieci – jak uchronić przed nią dzieci”, „Źródła, przyczyny i możliwe skutki agresywnych zachowań wśród młodzieży”;
- Porady oraz indywidualne wsparcie dla rodziców wychowujących dziecko z problemami, m.in. ofiary przemocy i uzależnionych od substancji psychotropowych (wspólnie z PCPR, organizacjami pozarządowymi, KPP, PPP, PCEiK).

8. Cele, priorytety i zadania programu

Celem strategicznym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ma on za zadanie również ograniczyć wymiar kwestii i następstw przemocy domowej. Ważne jest również podejmowanie całościowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukację osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań. Do celów szczegółowych należy zaliczyć:

- Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Zorganizowane działanie w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię (indywidualną jak również przez grupę wsparcia dla ofiar przemocy) m.in. w wydziale Zespołu Interwencji Kryzysowej PCPR w Oleśnicy i udostępnianie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy.
- Podnoszenie świadomości i subtelności społecznej wobec przemocy w rodzinie poprzez sympozja i szkolenia na ten temat, działania propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
- Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych, postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie, nawiązywania pozytywnych relacji między członkami rodziny.
- Współpracę instytucji publicznych oraz organów pozarządowych wobec skonsolidowanego działania na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz niwelowania jej skutków.

Obszary działań:

- **Profilaktyka** – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- **Edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach wsparcia;
- **Interwencja** – zaprzestanie przemocy, ochrona ofiar, odseparowanie i oddziaływanie na sprawców;
- **Wspieranie** – zapobieganie wrażeniu samotności i bezsilności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązywania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

Odbiorcy programu:

- Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
- Sprawcy przemocy w rodzinie;
- Świadkowie przemocy;
- Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Realizatorzy programu.

Działania odnoszące się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Przydatna jest chęć kooperacji między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze.

W pracy zespołowej konieczne jest podporządkowanie się zasadom:

- Interdyscyplinarności – wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie muszą być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji-priorytetowa jest współpraca zespołowa,
- Kompleksowości – przemoc jako zjawisko złożone i wieloaspektowe.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleśnickim są, między innymi:

- Starostwo Powiatowe w Oleśnicy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy,
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu oleśnickiego,
- Policja,
- Sąd,
- Prokuratura,
- placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Poradnie alkoholowe,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna,
- i inne podmioty pracujące na rzecz dziecka i rodziny .

Oczekiwane efekty:

1. Zmiana poglądów społecznych wobec przemocy w rodzinie.
2. Odpowiednie doksztalcenie osób wpierających ofiary i pomagających sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Mniejsza ilość przypadków przemocy w rodzinie.
4. Udoskonalenie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

9. Termin realizacji i monitorowanie

Termin realizacji działań wyznaczonych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie wyznaczono na lata 2016-2020.

W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej poszczególne zaplanowane działania będą realizowane sukcesywnie.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016–2020” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie monitorowany poprzez składanie Radzie Powiatu Oleśnickiego, sprawozdania z realizowanych działań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, po zakończeniu roku budżetowego.

10. Zakończenie

"(...) Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, (...) władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, (...) w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie (...)” – preambuła ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać i bić innych. Przemoc w rodzinie jest czynem karalnym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym właściwe organy, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnego wsparcia.

Zgodnie z tym, co zostało wcześniej powiedziane, niezbędne jest przyjęcie szeroko rozumianego i konsekwentnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Jego wykonanie powinno pozytywnie wpłynąć na polepszanie się poczucia bezpieczeństwa bytu codziennego rodziny.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzonym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, będzie przydatny jedynie pod warunkiem, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła priorytetowy plan działania wszystkich instytucji i organizacji zobligowanych do podejmowania działań prewencyjnych i zwalczających przemoc w rodzinie. Oczekuje się, iż przyczyni się on do udoskonalenia systemu przeciwdziałania przemocy, zmniejszenia zjawiska przemocy i współlistniejących z nim innych zjawisk patogennych oraz polepszania kondycji rodzin.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Oleśnickiego

Alejozy Kulig